

جمال الدین اسدآبادی آغازگر تفاسیر اجتماعی قرآن کریم است

معاون دانشکده الهیات دانشگاه تهران با بیان اینکه جمال الدین اسدآبادی را می‌توان آغازگر تفاسیر اجتماعی قرآن کریم دانست، گفت: وی توجه به معارف قرآن را از رویکرد جامعه آغاز کرد، به عبارت دیگر وی برآن شد تا تبیین کند...

معاون دانشکده الهیات دانشگاه تهران با بیان اینکه جمال الدین اسدآبادی را می‌توان آغازگر تفاسیر اجتماعی قرآن کریم دانست، گفت: وی توجه به معارف قرآن را از رویکرد جامعه آغاز کرد، به عبارت دیگر وی برآن شد تا تبیین کند که قرآن برای زندگی روزانه ما و برای سعادت دنیا و آخرت ما پیام دارد و فقط برای تلاوت و ثواب بردن در مجالس نیست. به گزارش خبرگزاری مهر، نشست «بررسی تفاسیر اجتماعی قرآن» عصر دوشنبه 23 تیرماه، با سخنرانی دکتر محمود واعظی، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، در بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم برگزار شد.

وی در این نشست اظهار کرد: قرآن کریم درحالی در شبه جزیره عربستان نازل شد که این سرزمین از نظر فرهنگی عقب بود و این کشور بین دو امپراطوری بزرگ ایران و روم قرار داشت. مردم آن روزگار عربستان بی‌سواد بودند و از راه گوسفندچرانی و غارت قبایل اطراف گذران روزگار می‌کردند.

واعظی ادامه داد: قرآن کریم برای مسلمانان مانند قانون اساسی است و لازمه این امر این است که برداشت و تفسیر از قرآن دارای یک شیوه و نظام علمی باشد وگرنه هر کسی از قرآن معنایی را برداشت می‌کند که مطابق میل خود او است و نتیجه کار این می‌شود که گروه‌هایی مانند داعش و طالبان با استناد به همین آیات مسلمانان را به قتل می‌رسانند.

وی تصریح کرد: اولین و بزرگترین مفسر قرآن کریم بعد از حضرت رسول اکرم(ص)، امام علی(ع) بودند که در دامان ایشان بزرگ شدند و در همه جا در کنار ایشان بودند. امام علی(ع) منشأ شکل گرفتن 15 علم جدید شدند که قبل از ایشان به هیچ عنوان مطرح نبود که از این موارد می‌توان به علم صرف، نحو، اصول فقه، عروض، فقه، تفسیر و ... اشاره کرد.

معاون دانشکده الهیات دانشگاه تهران افزود: در ابتدای خلافت امام علی(ع)، ایشان بیت‌المال را به عدالت و مساوات توزیع کردند و همین امر باعث شد که عده‌ای از یاران پیامبر(ص) به سهم‌خواهی برخیزند و جنگ جمل را راه بیندازند. در ادامه به تدریج گروه‌ها و نحله‌های مختلف ایجاد شد تا هرگروهی قرآن را طبق سلیقه خود تفسیر کند.

وی توضیح داد: باید توجه کرد که مقصود از تفسیر قرآن این نیست که معنای کلمات به کار رفته در آیات قرآن را توضیح دهیم زیرا قرآن مبین و بلیغ است و معنای آن روشن و واضح است و ابهامی در کلمات آنها وجود ندارد؛ بلکه معنای تفسیر این است که مراد خداوند را از آن آیات بیان کنیم و به طور مثال معنای اینکه «خداوند به عرش تکیه زد» را روشن کنیم.

واعظی تصریح کرد: اوج تمدن اسلامی در قرن سوم و چهارم هجری بود و پیشرفت مسلمانان به جایی رسید که از غرب گروه گروه مستشرق به جوامع اسلامی می‌فرستادند تا زبان عربی را یاد بگیرند و راز پیشرفت مسلمانان و پیام آیات را بفهمند. اما رفته رفته جوامع اسلامی درگیر جنگ شدند و قدرت و عظمت آنها افول کرد.

وی بیان کرد: در اثر این افول و فاصله گرفتن از قرآن کار به جایی رسید که با توطئه دشمنان، قرآن فقط محدود به قبرستان‌ها و مراسم تشریفاتی شد. این روند ادامه داشت تا وقتی که در حدود 150 سال قبل سیدجمال‌الدین اسدآبادی و محمد عبده سفرهایی را به جهان اسلام آغاز کردند و سخنرانی‌هایی کردند تا زمینه توجه مسلمانان را به معارف قرآن مهیا کنند.

این استاد دانشگاه گفت: اسدآبادی را می‌توان آغازگر تفاسیر اجتماعی قرآن کریم دانست؛ زیرا وی توجه به معارف قرآن را از رویکرد جامعه آغاز کرد. به عبارت دیگر وی برآن شد تا این مطلب را تبیین کند که قرآن برای زندگی روزانه ما و برای سعادت دنیا و آخرت ما پیام دارد و فقط برای تلاوت و ثواب بردن در مجالس نیست.

وی اظهار کرد: اعتقاد به احیاگر بودن معارف قرآن کریم، زیربنای تفسیر اجتماعی قرآن است زیرا براساس معارف قرآن کسی که ایمان نداشته باشد و نسبت به بدی‌ها واکنش نشان ندهد، مرده‌ای در بین احیاء است. عقل‌گرایی، اصل بودن نص و متن قرآن کریم، از دیگر ویژگی‌های این نوع تفسیر است.

واعظی یادآور شد: با وجو تلاش‌های جمال الدین اسدآبادی، وی نتوانست این بیداری اسلامی را در سطح وسیع در جامعه ایجاد کند اما امام خمینی(ره) نه تنها این توجه عمومی را نسبت به معارف قرآن در جامعه ایجاد کرد بلکه توانستند احکام

اجتماعی قرآن را عملی کنند.

وی در پایان سخنانش تصریح کرد: بر اساس فرمایش حضرات معصومین(ع)، اگر ما می‌خواهیم مشکلات خود را از قرآن استنباط کنیم باید با پرسش و دغدغه سراغ قرآن برویم و مشکلات خود را به این کتاب آسمانی عرضه کنیم و راهکارهای قرآنی را برداشت کنیم.